

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
seena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
administracije in ekspedicijska na
Starem trgu n. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — ar.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu nišna
števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

„Laibacher Tagblatt“.

Ko je nastopila tako zvana „papirnata“
doba, in so jeli siliti časniki na dan kakor
gobe po dežji, so tudi naši nemškutarji, ki so
si priložili ime „ustavoverci“, spoznali, da jim
je treba za svoje namene lastnega lista. Prej
sicer so že obirali in opravljali narodno stranko
po dunajskih listih, po graški „Tagespost“, po
„Triester Ztg.“ itd., ali tako opravljanje ravno
doma ni imelo posebnega uspeha, nekoliko za-
rad tega ne, ker ti časniki niso prišli vsakemu
v roke, še več pa zato, ker so bili omenjeni
časniki kolikor toliko zbirčni in niso vsega
vzeli, kar je kak zagrizenec izbljuval.

Naši nemčurji so tedaj sklenili napraviti
si svoj časnik, v katerem bi pisali vse, kar
bi se jim zdelo, in bi jim nihče člankov ne
strigel. Edini nemški list, ki je do tje izhajal
v Ljubljani, je bila „Laib. Ztg.“, toda ta list
je vraden, ima c. k. orla na čelu, tedaj mora
kolikor toliko vsaj na videz gledati na spo-
dobnost. Vrh tega v njem ni prostora za kako
versko propagando ali za brezvrstvo. Stopili
so tedaj skup največji nasprotniki narodne reči
in osnovali „konstitucijsko društvo“ z name-
nom, širiti z besedo in pisavo nemčurjska
ali liberalna načela. Toda društvo naj bi izda-
valo časnik, ker so prvi petelini dobro vedeli,
da se dnevnik ne spravi tako lahko na noge,
ampak da je treba mu zagotovljenega denarja
in zanesljivih peres. Zadnjih so imeli takrat
že za silo samo v Ljubljani, ker so vsi tisti,

ki so do tje dopisovali v vnanje liste, obljubili
podporo svojo novemu listu. Težje je bilo
dobiti denarnega zaklada; zato so lovili ljudi
z novimi frazami, posebno z „liberalizmom“,
ki je ravno takrat v cvet prišel. Tako so spravi-
li na dan list „Laibacher Tagblatt“, za kte-
rega je denarno poroštvo dalo „konstitucij-
sko društvo.“

List se je rodil in koj skonc pokazal
roge ter izdal roditelje svoje. Brž je jel udri-
hati po narodnjakih prav pobalinsko in kmalu
dospel do slave lažnjivega in umazanega
lista. Poštenejše občinstvo se je kmalu obrnilo
od njega in prišli so časi, ko je v kljub žrtvo-
valnosti nekterih, katerim je bilo na njegovem
obstanku ležeče, bil v nevarnosti, da pogine.
Treba je bilo najti novih virov in po zvezi,
ki so jo imeli s svojimi brati v nemškem li-
beralstvu na Dunaji, se jim je to posrečilo,
o čemur bi vedel ranjki dr. Vincenc Klun
dolgo pesem peti. Saj dispozicijski fond ni le
za Dunajčane, ampak tudi za druge „pridne“
ljudi. Ali tak list je požrešen, dotek iz Du-
naja ni zadostoval. Matadorji so tedaj med
svojimi privrženci napravili nekak prisiljen za-
jem (Zwangsanlehen), — davek za „Tagblatt“,
kteri se naklada posebno poslancem in drugim,
ki hočejo v vrsti „ustavovercev“ biti prvi. Ta
davek je različen, po primanjkljaji se meri in
razdeljuje; lansko leto n. p. je znesel po 45 gl.
na osebo, tedaj je morala primanjkljiva izdatna
biti, čemur se pa ni čuditi, ker ima list jako
malo naročnikov, čeravno — kakor je „Narod“

enkrat trdil in „Tagblatt“ ni skušal ovreči
se mu še celó kolek povrača.

Toliko o materialnem stanju; zdaj pa še
nekaj o njegovem zadržanju. Prva oseba pri
časniku je vrednik, ne odgovorni, ampak pravi-
Z začetka je „Tagblattovo“ vredništvo bila
prava republika, ali še boljše koš za smeti, v
kterega je vsak nosil, kar je kje pobral. Dež-
man je sicer stal na čelu, zlasti politični članki
so bili po večem iz njegovega peresa; vendar
je bil list po večem v rokah faktorja Klein-
mayerjeve tiskarne, protestanta, zato je
tudi list delal reklamo za protestantizem in
se obrnil brž proti katoličanstvu. V tisto dobo
pade znana pravda njegova zavoljo obrite
svinje na Brezji, po kateri mu je ostal zaslu-
ženi priimek. Pozneje je dobil za urednika
človeka, čegar nemoralno življenje se je celó
pred sodnijo konstatiralo. Takrat je imel pred
sodnijo več sitnosti zavoljo očitnih laži in
obrekovanja oseb. Vsled tega je postal
čedalje bolj divji, mahal je slepe strasti krog
sebe in popadal vse, ker mu je na pot prišlo.
Pisanje njegovo je postalo podlo, surovo, kaj
tacega se do tje ni bralo nikjer, slišalo se je
morda le v krčmah zadnje vrste, kjer pijanci
razgrajajo in kvantajo. Pred njim ni bil varen
nobeden stan, nobena starost, zlasti duhovski
stan je v blato tlačil. Ker ga roka censure
ne zadeva tako, kakor slovenske liste, je
njegova predrznost že prav pobalinska. Par
mu je le še „N. Fr. Presse“ na Dunaji.

Za tem vrednikom, ktere ga so se slednjič

O sreči.

Narodi imajo različne nazore o sreči. Iz-
hodni narodi menijo, da je vse namenjeno,
kar se pripeti; Turki mislijo, da bi vojak, ki
v boju pogine, ob tistem času tudi umrl, ko
bi doma bival. To so fatalisti.

Zapadno-evropski narodi zopet verujejo v
slučaj, pripetljaj (casus, Zufall); da je krogla
zadela Petra in ne Pavla, to jim je slučaj.
To so kazuisti.

Nekteri filozofi zopet pravijo, da slučaj
ni, da se vse godi, kakor se goditi mora. Člo-
vek po teh nazorih niti nema proste volje,
ampak vse le primoran dela, in tudi v prirodi
se vse godi po trdnih postavah, kakor se dru-
gače goditi ne more. Čeravno je bil Peter
prostovoljec, vendar so ga notranji nagibi pri-
moral, da je šel k vojakom. Krogla je bila
po smodnikovi moči primorana, da je vzela
ravno tisti tek, da je Petra v prsi zadela. Ti
filozofi se imenujejo necessisti (necesse est,
mora biti).

Naša vera nas pa uči, da je vse božja
volja, kar se godi, in da še vrabec ne pade
s strehe brez privoljenja božjega.

To je krščanski nazor o sreči. Neces-
sisti tajé s svojim mnenjem tudi Boga, kakor

ga ne poznajo Turki, in kakor ga niso poznali
ter ga poniževali stari Rimci, ker so verovali
v „fatum“ (usodo), ki je bilo močnejše od vseh
bogov. Kajti, če se vse godi, kakor se goditi
mora, in to trdijo necessisti, potem ni treba
Boga, in on bi tudi ne bil več Bog, ako se
prirodnim zakonom in sili ustaviti ne more.
Po tem nazoru je priroda sama Bog, kar ne-
kteri natoroznanci res trdijo, pa ona bi bila
jako čuden bog, ker je sama sebi podvržena
in na svoje zakone navezana. Tisti, ki postave
daje, jih smé tudi spreminjati, če pa priroda
svojih zakonov ne smé in ne more spremeniti,
potem je jasno, da si jih ni sama dala, ampak
da ima višjega gospodarja nad seboj. Če bi
pa ti zakoni bili bog, bi zopet priroda ob enem
to ne mogla biti, ker je tem zakonom pod-
ložna, in morali bi si zopet nevidno bitje mi-
sliti s prosto, vsegamogočno voljo, katero je
te zakone dala, kajti zakoni izvirajo iz volje.
Teorija necessistov je torej ovržena, in krščan-
ski nazor je zmagovalen.

Ravno taka nesmisel je fatalizem. Turki
verujejo v Boga, ki bi imel biti vsegamogočen,
in vendar pravijo, da kar je enkrat namenjeno,
se ne more odvrniti. Zastonj so toraj vse njih
molitve k „alli“, kajti on ne more odvrniti
niti smrti, niti druge nesreče, on je podvržen

usodi kakor nekdanji rimski bogovi. Žalostno
je, da se je ta turška vera iz vzhoda tudi
med Jugoslovani vdomačila, kajti pogosto sli-
šiš med našimi kmeti reči: „je bilo že tako
namenjeno.“

Ta vera ponižuje Boga, in je toraj bogo-
kletna, kajti nič ni bilo in ne bo name-
njeno, kar ni božja volja; in če bi se bil prav
Bog namenil, temu ali onemu človeku kako
nesrečo poslati, dá se po prošnjah vendar od-
vrniti od prvotnega namena, da človeku pri-
zanese. Bog se je bil namenil, mesto Ninive
pokončati, kakor je izrekel po preroku Jonu;
ko je pa mesto delalo pokoro, dal se je ome-
čiti, in je hudo kazni odložil. Fatalizem ovira
tudi vsak napredek narodov, kajti on podpira
lenobo. Fatalist pravi: „če mi je namenjeno,
postanem bogat, tudi če nič ne delam; če mi
pa ni namenjeno, ostanem pa revež, naj se še
toliko trudim.“ Tako vse v nemar pusti, in
nič ne doseže. Kam so prišli Turki s to vero,
to vidimo.

Germanski narodi imajo fatalistom ravno
nasproten nazor o sreči, oni namreč pravijo:
„vsak je svoje sreče kovač.“ Ta nazor je do-
ber, ako se ne pretéra, in mnogi Nemci ga
pretéravajo. V Bogá zaupati, njegovega blago-
slova prositi, in s pridnim delom kovati si

glavni petelini že sami sramovali, prišel je list — vsaj po imenu — v roke nekemu človeku, ki ima pisarnico za vse. To tudi listu barvo daje. Zadnji čas si je list pridobil ime „butelj“, kajti kakor predrzen je, če dobiva gradiva iz glavnih peres, tako neumen je takrat, kedar Dežman biva na Dunaji. Tudi priimek „turški list“ se mu dobro poda. Če ne dobi gradiva s tem, da prežvekuje članke slovenskih listov, ktere beli s prav žaltovo mastjo svoje modrosti, je tako suh in prazen, kakor slama. Blazega spodbudljivega ali podučnega ni v njem nikdar nič, vedno se plazi pri tleh kakor golazen, ki le takrat kviško šine kedar se za kako stvarjo zaleti.

„Kako da ima tak list še bralcev in naročnikov?“ se bo morda kdo čudil. Tudi mi se čudimo temu, a razumljivo je, če se premisli, da je dandanes svet, posebno po mestih, spriden. Tak svet ne mora dobre duševne hrane, ampak le gnjile, spridene, kakor spridene želodec pijanca marale žgane, nezdrave, spridene pijače. Mi smo v tem listu že dokazali, da je pri nas meščan najbolj spriden, zato ima „Tagblatt“ bralcev in naročnikov največ po mestih; po kmetih je bela vrana, in če prashaš po ljudeh, ki ga imajo, stavim glavo, da ti jih ne bo nihče hvalil. Tudi vnanji čopisniki njegovi so vse prej, nego v dobrem imenu pri ljudeh, to se je že večkrat očitno pokazalo.

Kaj je vredna stranka, ktere glasilo je tak list, je po vsem tem lahko razsoditi. Mi tudi nismo toliko spregovorili zavoljo lista samega, ker tega ni vreden, ampak zavoljo stranke, o kateri pravi, da jo zastopa. Tiča spoznaš po perji in petji, politično stranko po njenih listih. Stranke, ki ima tak list, kakor je „Laib. Tagblatt“, mi ne moremo nikakor spoštovati, dokler spoštujemo sebe in se ne zavržemo popolnoma.

„St. Peterburgskije Vedomosti“ o turške moči.

Vsacemu je znano, da je pri nas dosti taci politikarjev, ki vse turške vspehe v sedanjaj vojski samo Angležem pripisujejo. Po

mnenji teh imajo Angleži poveljništvo turške vojske v rokah, Angleži vzdržujejo, hranijo in odevajo turške vojake in jih preskrbujejo z orožjem in patroni. To mnenje potrjujejo deloma tudi Angleži sami in sicer tista njihova manjšina, ki se ne vjema s politiko lorda Bikonfilda. „Spb. Vedomosti“ pa pravijo, da angleška ustava, ktera ne dovoljuje vladi ničesar brez parlamentovega soglasja, nekako dokazuje, da je Angleška neudeležena pri moči in bogastvu, ktero so pokazali Turki v tako nepričakovanej meri. „Še ni davno, kar smo čitali, da ni dovolil parlament vladi ne ravno velicnih sredstev za pojačenje vojske in zatoraj se nam mora vrvati vprašanje: odkod je vendar mogla dobiti angleška vlada vse te milijone če ne milijarde, ktere so izsahnelo in bankrotirano Turčijo, borečo se vlani s takim trudom s Hercegovinci in Srbi, zopet prestrojile v bogatega in mogočnega ruskega protivnika? Ali je vse, kar smo vedli o Turčiji, bila laž ali jo je pa kdo hipno prerodil?“

„Spb. Véd.“, pretresujoč te dve vprašanji pravijo, da je čisto nemogoč tako nagel prerod, če bi se prav še toliko milijonov potrosilo. Zgodovina nam nikjer ne kaže, da bi se bila ktera država v trenutku opomogla. Mej družim se čita: „Naj igra zlato še tako mogočno nalogo, vendar potrebuje tudi ono za izvršenje ktereга koli znatega dela — časa. Ni še dosti, če je orožje, treba ga je tudi rabiti znati. Bitve naše s Turki so pa pokazale, da znajo oni izvrstno rabiti orožje v taktičnem oziru. Res, da so bili v njihovih vrstah nekteri, ki so streljali naslanjaje kopjišče na pas — ali to so bili posamezni slučaji; drugi vsi pa streljajo zmerom v cilj z občudevalno natančnostjo. Odlikujejo se posebno artileristi. Od tod se razvidi, da se Turčija ni hipoma prestrojila, ampak da se je že davno in sistematično pripravljala za vojsko in da Abdul-Azis ni vseh izposojenih novcev porabil samo v nasitovanje svojih osebnih strasti, kakor se je svoje dni neprenehoma pisalo.“

V vsacem slučaju, naj ima že Turčija Angleže ali ktere druge za zaveznike, mora in je morala tudi ona sama dosti delati. Zavezniki so mogli le povišati njena sredstva in

jej pomagati vojsko bolj in dalje vesti, ali nikakor jej niso mogli dati vseh sredstev. „Kobiti se Turčija sama ne bila zarano dobro k njej pripravila, bi je nobeden in z nikakoršnimi sredstvi ne bil izvelkel iz njene ničevnosti v nekaj dneh, kakor so mnogi pri nas mislili. Vsa beda je v tem, da smo mi sami sebe zavodili. Naše oslepljenje je bilo tako veliko, da ga še naši ruski prostovoljci v srbskej vojski, vrnivši se nazaj pripovedajoč našemu prepričanju čisto protivne vesti o Turkih, niso mogli odstraniti. Mi smo pripisovali ta nam neugodna opisovanja turške vojske navadnemu vojaškemu pretiranju, s kterim so si mislili svoje zasluge povišati in se zarad nevspehov opravičiti.“ S—n.

Rusko-kitajska vojska?

„Russkij Mir“ piše: Znano je, da se Kitajci že nekoliko let vojskujejo s sosednim Kašgarom, kteri si je prisvojil znaten del severozapadne meje „nemškega cesarstva“. Kitajsko vojništvo, se je plazilo tu cela tri leta in si, kakor bi bilo svoje nalogo pozabilo, stavilo šotore poleg ceste, kjer je na škodo domačega prebivalstva s pomočjo tatvine in lupeštva uganjalo svojo gospodarstvo. Še le letos se je pomaknilo to „vojništvo“, ki se je že mej tem popolno v lupežniško četo spremenilo, k Karašaru, ktereга je tudi po pove-lji iz Pekinga obsedlo. V sedeži „nebeškega cesarstva“ so se še le po triletnem pozabljenji spomnili na veleslavno armado in poslali sedaj to vlačugarsko bando na mejo Kašgara in Ruskega. Načelnik te čete se bo sedaj odločil ali na Kuldžo ali na Kašgar. Kakor se vidi, pojde na Kuldžo. Z ruske strani ni treba več storiti nego preskrbeti se za mogoče slučaje.“

„Novo Vremja“ pa piše: „Kitajsko je res neprenehoma tirjalo zopetno povrnjenje Kuldže in to je bilo tudi povod, da je naš poslanec generalmajor Vlagali Peking zapustil ali ni vrjetno, da bi prišlo do vojske.“

svojo srečo, to je prav in dobro. Mnogi pa že pravijo, pretéraje ta nazor, da božjega blagoslova niti treba ni, bližajo se ti necessistom, le da bogokletno človeka samega kot svojega boga štejejo, med tem ko necessisti prirodo malikujejo. Zares veliko oblast je dal Bog človeku na zemlji, živali so mu pokorne, natorne moči zna obračati po volji, ker mu je dan bister um; v mnogem oziru se mora pridrti, da človek takó leži, kakor si sam postelje.

Vendar je izrek, da je človek sam svoje sreče kovač, neresničen, filozofična nesmisel. Človekova oblast nad natoro je le omejena: na pr. proti smrti ni nobene trave, kakor Nemec pravi. Kakor ne more zabraniti smrti, tako se ustavlja prirodi tudi v marsičem drugem čisto zastoj; vetrovi mu nečejo biti pokorni, hudournik, voda in ogenj se bodo težko kedaj dali po človeku popolnoma ukrotiti; tek zvezd, prikazni na nebu zamore le opazovati, nikakor pa jih ne more predručati. Človek tedaj ni gospodar prirode, gospodar natore, kakor nekteri pesniki pojejo, in da tudi posvetne sreče ne more po svoji volji obračati, za to imamo sto in sto dokazov.

Najbolj plitva pa je teorija kasuistov, to je tistih, ki imajo vse za slučaj, pripetljeja

(zufall), karkoli se godi. Ti ljudje, če že niso brezbožniki, vendar mislijo, da se Bog za svet malo, ali nič ne briga, in da se toraj na svetu mnogo slučajnega prigodi; mislijo, da je na svetu kaka zmešnjava, kakor v hiši, kjer gospodarja ni doma. „Svet je godlja, in ljudje so kuhalnice, ki jo mešajo“, to je filozofični nazor kasuistov. Taka plitva in površna teorija pač skoraj ni vredna, da bi se resno zavračala. Kjer je zmešnjava tam ni postav, in vendar vidimo v vsej naravi trdne postave, vidimo, kako se zvezde po določenih potih premikujejo, vidimo prirodne zakone na zemlji. Da ni zakonov, in da je vse slučajno, moralo bi naravno vse konec vzeti; tako velik svet misliti si brez zakonov, brez vladarja, to je lahko-mišljenost v filozofiji, če se sploh takim nazorom sme čast skazati, prištevati jih k filozofičnim. Krščanski nazor zmetuje vsak slučaj, ktereга tudi fatalisti in necesisti ne priznavajo, in sploh pride vsak resen filozof do sklepa, da slučajja, pripetljeja ni.

Vendar je med ljudmi mišljenje močno razširjeno, da je slučaj mogoč, in ta slučaj imenujejo srečo ali nesrečo. Da te misli ovržemo, moramo bolj obširno govoriti.

Če kdo v loteriji zadene, če kdo pri igri dobi, pravijo ljudje: to je sreča. Matematika

pa nasprotno dokazuje, da v nobeni igri sreče ni, niti slučaja, temveč da se spreminjevanje števil in podob godi po zakonih. Kakor se zvezde sučejo na nebu okoli nepremičnic, in sicer ene v večem, ene v manjšem krogu, tako se godi tudi v igri. Številka, ki je danes vlečena v loteriji, morda ne bo vlečena par let, ali pa nasprotno že prihodnjič zopet. Če se pa skozi tisoč let skup zračuni, pokazalo se bo, da so bile vse številke na blizo enakokrat vlečene. Da je to istina, pričajo tudi igralci. Noben igralec nema vedno sreče, ampak sreča se premiče okoli mize, kakor zvezde na nebu okoli svitlega solca. Četrtje igralci dvajset let skup igrajo, tako ne bo na zadnje nobeden nič dobička imel, se ve da, če vsi enako dobro igrajo, in če eden ni bolj strasten, ko drugi. Sreča je okrogla, pravi že pregovor, in to je istina; sreča pa se suče tudi v krogu, kakor vedo skušeni igralci. Previdni igralci toraj v nesreči le malo upajo, v sreči pa toliko več, in to je prvo načelo za tistega, ki hoče pri igri dobiti. Ta pravila veljajo, se ve da, le za take, ki vedno igrajo. Morda me bo kdo sumničil, da pišem namesto filozofične obravnave poduk za igralce. Toda, če hočem o sreči v navadnem pomenu besede govoriti, mi je ta primera najprikladnejša. (Konec sledi.)

Z bojišča

Glavna pozornost se še vedno veliko bolj obrača na vojno Osmanovo pri Plevni, kakor pa na Sulejmanovo pri Razgradu, in osoda Osmanova bo odločilna za vso vojsko. Turki to čutijo, zato pošiljajo Osmanu na pomoč, kolikor morejo. Sulejman paša mu je te dni poslal 3000, iz Sirije pa jih dojde v dveh mesecih še kakih 20 do 30000 mož. Rusi bodo tedaj morali napeti vse moči, da Osmana vničijo, preden se tolikanj okrepeča. Totleben je neki sklenil Plevno izstradati. Da bi ji od Sofije ne dobajal živež, odšel je general Gurko z 8000 možmi tje, da turškim četam zapre pot proti Plevni. Rumunska vojna pri Plevni je že dobila zimsko obleko. Med Turn Magarellom in Nikopolom se je napravila telegrafna zveza. Vihar je pri Nikopolu podrl most, katerega je Donava odnesla. Vojaki se prepejljavajo na plavih ter na vse moč delajo, da bi zopet naredili most.

Vojna velikega kneza carjeviča, ki nasproti stoji Sulejman paši se je tudi pomnožila. Ob enem se je general Zimmermann v Dobrudži zopet vzdignil, kar je Sulejmana pripravilo da je moral 30.000 mož njemu naproti poslati Sulejman sam maršira proti Pirogosu, ki je 6 ur proti zahodu od Ruščuka. Vreme je postalo lepo. Iz Gorenjega Studena pa se vradno poroča, da je mraz velik in vreme neugodno. Povsod je mir, samo pri Ruščuku so Kozaki 11. t. m. pregnali sovražnika in zaseli vas Opako. 4. t. m. bi bili imeli prijeti Plevno, pa je niso, ker je vreme nagajalo.

Pri Plevni ubiti poveljnik tretje strelne brigade generalmajor Vladimir Mihajlovič Dobrovoljskij je končal l. 1850 nauke v nikolajevski akademiji generalnega štaba z izvrstnim uspehom. Za časa poljskega vstanka je bil štabni načelnik sedme pehotne divizije in potem poveljnik taviškega grenadirskega polka L. 1875 je postal generalmajor in poveljnik tretje strelne brigade.

Črnogorski knez je v Orji-Luki, kjer je bil dozdej glavni stan Boza-Petroviča. Lazar Sočica in Pera Pejovič stojita na vzhodu proti Kolašinu, od drugih čet ostalo jih je pa le toliko na severnem bojišču kolikor jih potrebujejo za posadko v vtrjenih krajih. Drugi so šli na odpust, da se nekoliko odpočijejo od truda.

Dr. A. Šterbak piše iz Nikšića v „Novoje Vremja“: Ni še preteklo štirinajst dni od vzetja Nikšića in že je črnogorska vojska, navdušena po zmagi, začela gospodariti v osrčji Hercegovine. Razdelivši se na dva dela jo je vpotila na dve strani. Batalijoni s knezem na čelu so jo vkrenili k Bileću — po velikej cesti v Trebinje, drugi pa s P. Vukotičem v Gacko — k Metohiji. Ariergarda, obstoječa iz artilerije je pa šla z ne velikim prikritjem v Dugo-sotesko. Njena zadača je polastiti se v tej soteski nahajajočih se petih fortov (Prešeka, Hodži-Poljana, Nozdrevo, Zlostupa in Smedreva). 3. sept. se je Prešeka udala po malem bombardiranju. Tu so uplenili 700 patronovih zabojev in 10.000 ok žita. Drugi dan se jim je z bombardiranjem posrečilo dobiti tudi Hodži-Poljano. Sedaj so še tri trdnjave ostale: Nozdrevo, Zlostup in Smederovo. Z njihovim vzetjem bo vsa Dugasoteska v črnogorskih rokah. Še dan pred vzetjem Preške se je zščelo bombardiranje na Bileč. Ali tu so se Turki bolj ustavljali in so se udali še le potem, ko je bil že en del mesta sožgan.

No sedaj se je večji del vojske iz Bileča podal v Gacko k Metohiji, da bi se zedinil z Vukotičem. Tu sem je tudi prenešeno glavno

kneževu stanišče. Kakor se kaže, ni tu brez dejanskih uspehov? „Popotni lazaret je iz Žulje premeščen v Nikšić in ranjeni prebivajo v očiščenih in desinficiranih prostorih. Sedaj divjati tu silno prenohvalna mrzlica in disenterija. Vsaki izmed nas se ima priliko dobro s tem stanjem soznati.“

Kakor poročajo „Birž. Véd.“ je ukazal sv. sinod vsem samostanom in posebno tistim, ki so ob železniški progi, pripraviti prosta pomeščenja za sprejetje ranjenih.

Tudi nekaj. Po izvešji „Odeskega Věstnika“ je daroval tabačni fabrikant L. Kriona 1000 funtov tabaka za vojsko in sicer polovico za bolnišnice, polovico pa za vojujočo armado.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 15. oktobra.

O Madjarih se je poročalo, da so vendar le skušali na Rumunsko poslati oboroženo četo. Pa „Ag. Russe“ piše, da ta poročila niso resnična in da izvirajo od prefekta v Turn Severinu, kateremu je reč sporočil neki podprefekt, ki jo je zopet slišal od župana iz Baja de Rame, ki je zaradi kidanja snega pomnožene mejne stražnike imel za vstajnike. Prefekta bodo neki odstavili.

Česki list „Posel z Prahy“ živo priporoča zedinjenje strank na Českem. Tudi o poljskem vprašanju ta list prav temeljito piše in priporoča spravo med Rusi in Poljaki, ki Rusijo vežejo z zabodnimi Slovani. Žalibog pa ga ni hujšega sovraštva, kakor med Rusi in Poljaki in način, kako Rusija na Poljskem vlada, tega sovraštva ne bo potlačila. Rusi in Poljaki raji vidijo Nemca, kakor drug drugega. To je najslabša stran Slovanov in Rusija ima vzrok zaceliti to rano. Skrajni čas je, pravi omenjeni list, da se Rus in Poljak med seboj spravita, in če to storita, bi se Slovani nad tem bolj veselili kakor nad osvoboditvijo Bolgarije. Kajti Poljska je bolj omikana in Poljaki bi Slovanstvu jako veliko koristili. Zdaj so Poljaki povoljno orodje zoper Rusijo in Nemci in Angleži se jih bodo tako posluževali kakor nekaj Francozje. Če bi se Poljakom dovolile tirjatve od leta 1862, meni „Posel“, bi bili Poljaki zadovoljni.

Vnanje države.

Na Francoskem imeli so včeraj volitve za narodno skupščino, pa še le čez nekaj dni bomo izvedeli natančni izid. Gambetta se je ustil, da bode zbornica štela namesto dosedanjih 363 odslej 400 liberalnih poslancev, vlada pa se za trdno nadeja zmage in večine v novi skupščini. Gambettovci zlasti oporekajo, da bi bilo še kedaj kaj takega moč, kar so bili komunisti napravili v Parizu, češ, da socialnega vprašanja več ni. Pa če ti ljudje pridejo do moči, bodo skušali drug drugega spodriniti. Socialno vprašanje se bode uspešno rešilo le po krščanskih načelih, kakor dejansko priča tovarnar Leon Harmel pri Reimsu, kateremu je grof Chambord pismeno čestital, da hoče s svojimi delavci na krščanski podlagi rešiti to vprašanje, kar je boljše kakor pisati debele zvezke. V sejnskem okraju je zmagala pri volitvah republikanska stranka. Dozdej se neki ve izid 300 volitev; med temi je republikancev 197, konservativcev 99, drugi še nedoločeni. Minister Fourtou je zmagal, ravno tako Haussmann v Ajaccine proti princu Jer. Napoleonu.

Sv. Oče so prav čvrsti in zdravi, ker so se v zadnjih 14 dnevih jako okrepčali. Zdi se, kakor da bi jih bila božja previdnost vtr-

dila z novo močjo. Bog jih še dolgo ohrani katoliškemu svetu v osramotenje njihovih sovražnikov, ki jim tako pogostoma smrt napovedujejo.

Turčija od Srbije zahteva, da naj vojno razpusti ter odpravi ruskega konzula iz Belega grada in zastavo z njegovega poslopja suame. Srbija pa bode na to tirjatev najbrže odgovorila s tem, da bode dejansko pričela vojsko, katero že toliko časa dan za dnem pričakuje ves svet.

Izvirni dopisi.

Iz Cirknice, 12. oktobra. (Sam o-mor.) Kakor nedavno v Lašičah, imeli smo tudi v Cirknici te dni jako žalostno dogodbo. Neki obče znani Janez Meden, po domače „sladki Janez“ končal je na strašen način svoje življenje, namreč na „vrvi“, Včeraj (11. t. m.) bil je na Rakeku na trgu z žagancami, zvečer je v gostilni zaigral veliko svoto denarjev, in ker mu v Cirknico pridšemu neki znanec ni hotel posoditi 10 gl., je z besedami: „svojo družino sem že v nesrečo pripravil, čem prej končam, bolje je“, stekel proti domu, poiskal pri konjskem komati štrango, in se pod kozolcem zadrnil. Danes zjutraj našel ga je hlapec mrtvega. V Cirknici je to naredilo veliko hrupa; tako se tudi po kmetih že kaže žalostni sad novošegne omika in brezverstva.

Z Dunaja, 14. oktobra. V drž. zboru nadaljujejo obravnavo o žganjarskem davku in so 13. t. m. zopet rešili en paragraf, namreč 25. Dasi je ta postava del nove pogodbe med Cislo in Translo, se obravnava vrši jako mirno, le sem ter tje kak poslanec nekoliko potoži, katerih je pa navadno prav malo nazočih zlasti če govori kak nepriljubljen poslanec. Glavni vzrok te prikazni, kakor se sodi, je ta, ker vlada poslancem ni naravnost povedala, da je žganjarska postava celosten del pogodbe z Ogersko, ampak je povdarjala le njeno gospodarstveno stran. Poslanci vsled tega niso imeli prilike izraziti načel, po katerih naj se ta pogodba vravna, med tem ko je vlada ogerska svojim poslancem vse dotične postave in predloge izročila ob enem. In vendar je Simony zahteval, da naj se obravnava preloži, dokler vzhodna vojska ne bode končana. Pa Tisza je povdarjal potrebo porazumljenja iz gospodarstvenih vzrokov. Če tudi nismo tako revni, je rekel, kakor se nam očita, vendar ne moremo dopustiti, da bi se v gospodarstvenem oziru sprli s Cislo. Opozicija ni dosledna. Sennyey je v kvotni deputaciji zahteval, da naj se postava o žganju in sladkorju reši najprej, Apponyi pa najprej zahteva rešitev drugih predlogov; skoraj bi tedaj bolje bilo reči, da pogodbe nočemo. Minister tedaj zbornico prosi, da naj postavu kmalo reši, ker je prepričan, da bode deželni na korist. Kakor se vidi vlada ogerska želi, da bi se razprave o pogodbi ne razbile, ker je pri zadnjem posojilu videla, da Madjarska v gospodarstvenih in denarnih zadevah nima veliko zaupanja. Namesto 80 milijonov, podpisalo se je namreč doslej komaj 50 milijonov.

Domače novice.

V Ljubljani 16. oktobra.

(*Sv. birma in cerkvena vizitacija*) bo v nedeljo 21. t. m. v Ratečah pri Škofji loki. V nedeljo pa so škof posvetili cerkev na Suši pri Železnikih. Tudi prevzvišeni knez in nadškof goriški te dni birmujejo, in sicer: 13. t. m. v Opačje selu, 14. v Devinu, 15. v Zgo-

niku, 16. in 17. v Komnu, 18. dopoldne v Rihenbergu, popoldne pa v Dornbergu.

(Proračuni) mestne blagajnice, zaloga za uboge, meščanskega in splošnega vstanovnega zaloga so od 15. do 31. t. m. v mestnem ekspe-ditu izpostavljeni, da si jih zamore vsakdo ogledati in svoje opazke v protokol zapisati, ki bodo pri dotični obravnavi v mestnem od-boru prišle v razgovor.

(Del človeškega trupla) so 27. sept. iz- vlekli iz Save pri Loki na Štajarskem. Manj- kalo mu je glave, leve strani in drobovja. Najbrže je bilo to truplo katerega izmed tistih ljudi, ktere je bil zasul hrib, ki se je bil utrgal pri Zidanem mostu.

(K šolski slovesnosti v Krško) podalo se je iz Ljubljane filharmonično društvo in še nekaj drugih veljakov. Minister Stremajer imel je priti tje s posebnim vlakom. G. Hočevár je za to slovesnost boje odločil 8000 glđ.

V nedeljo zvečer bilo je mesto razsvitljeno in godba je napravila serenado večernico mi- nistru in Hočeváru. Včeraj je bila ob 9. uri zjutraj slovesna sv. maša, potem pa je g. Ho- čevár posloplje izročil okraju krškemu. Pri tej slovesnosti je govoril Stremajer o učenji ma- ternega, ob onem pa tudi o potrebi nemškega jezika, ki je državni jezik in Kranjcem potre- ben, če hočejo kaj postati. Tudi deželni šolski nadzornik Pirker, deželni glavar vitez Kalten- egger in župan krški pa državni poslanec Pfei- fer so govorili. Dr. Supan je Hočeváru izro- čil čestitko konstitucionalnega društva ljub- ljanskega, šoli pa podobo Hečevárjevo.

Ob 1. uri popoldne je minister Strema- jer odšel na Dunaj, ob dveh pa je bila velika pojedina, pri kateri so se vršile razne napitnice, sinoči pa je filharmonično društvo napravilo veselico s koncertom. G. Hočevár je dobil pri tej priliki v pripoznanje red železne krone, in je ob enem postal častni meščan krški.

(V bogoslovje ljubljansko) pride v I. leto še g. Ivan Trtnik, ki je gimnazijo in zre- lotno preskušnjo z odliko dovršil v Ljubljani.

(Valvazorjeve kronike) razpošilja se 19. snopič, ki obsega nadaljevanje IV. knjige in razne pripovedke iz cerkvenega življenja, po- jasnila čudnih dogodkov, popis raznih jam itd.

Razne reči.

— Za okrajnega načelnika v Ba- zovici v okolici tržaški je imenovan g. Mirkov- ič, ki je bil v službi, kakor poroča „Edinost“, vedno prijazen in je točno stregel strankam. — Mestni odbornik za tržaško okolico, g. I. M. Vatovec se v „Edinosti“ opravičuje, da se zad- njih sej v mestnem zboru zato ni vdeleževal, ker ga je bolezen zadrževala.

— Bogoslovcev se je oglasilo v Brnu v I. leto 12 v stopilo pa le 8, v II. l. 12, v III. 16, v IV. 8. — V Olomucu jih je v vseh štirih tečajih 93, med temi 6 iz škofije Vra- tislavske. V IV letu jih je sedaj 25, v III. 19, v II. 23, v I. 26. — V Vratislavi pa jih je v IV. 2, v III. 1, v II. 3, in v I. ni nobenega.

— Vseučiliški rektor v Zagrebu je to leto dr. Kosta Vojnovič, obče priljubljen do- morodec, in bode svečano vmestovan 19. t. m. Onda prikažejo se rektor in dekani prvokrat v svoji odlični opravi, kakoršno je odločilo on- dotnemu vseučilišču njihovo carsko veličanstvo. Na Dunaju pa je rektor za bodoče leto slo- veči dr. Werner, kateri je pri slovesnem vme- stovanji govoril o živi zvezi, v kateri se naha- jajo „Religion, Poesie, Kunst“ med seboj.

— Za bolnišnico usmiljenih bratov

v Št. Vidu na Koroškem, je cesarica Marija Ana darovala 500 glđ.

— Gambetta obsojen je bil 12. t. m. zopet na 3 mesece in 4000 frankov globe, ker je v svojem volilnem oklicu vnovič raz- žalil predsednika Mac Mahona.

— Rothschild pa Metusalem. Kar- dinal Ledohovski je vnovič obsojen za štiri pregreške in za hudodelstvo razžaljenja njiho- vega veličanstva v ječo na eno leto in 3000 mark globe ali kazni v denarji. Da bi Ledo- hovski hotel vse globe poplačati in vse kazni zaprtijske odsedeti ali dostati, moral bi imeti mošnjič Rothschildov in starost Metusalemovo, pravi na to „Hlas“.

— Premembe med učiteljstvom: G. Anton Seydler iz Gradca postal je začasen učitelj na učiteljski pripravnici v Ljubljani; gospa Marija Anfossy se je kot učiteljica fran- cosčine na ženski pripravnici odpovedala, in na mesto nje je ta predmet prevzel vitez Stauber, učitelj francosčine na realki. Ime- novani so gg. Anton Jereb iz Ihana za učitelja v Vodicah; Franc Jurman iz Toplic za učitelja v Nemški Loki; Vincenc Kmet iz iz Šmartna pri Kranji za učitelja v Št. Lo- rencu na Temenici; Fr. Sever je za pravega učitelja v Loškem potoku potrjen; Fr. Gros iz Kamnegorice pride za časnega učitelja v Krško; Adalb. Ribnikar iz Šmartna pri Li- tiji za za časnega učitelja v Hotederšico; Janez Belé učit. pripravnik na Dunaju, za začasnega učitelja v Šmartnu pri Litiji. Za začasne učiteljice pridejo gospodične: Marija Malec iz Šmartna v Litijo; Frančiška Šetina v Kočevje; Antonija Junis v Lašiče; Johana Vidic v Met- liko; Marija Arko in Alojzija Bauer v Črno- melj; Olga Rožnik v Krško; Marija Andolšek v Radeče; Marija Marovt na Rako; Katarina Prešern v Čatež; Ludovika Donati v Št. Jer- nej; Justina Golč v Šmarten pri Litiji; Roza Tunis v Zagor; Avgusta Matanovič v Št. Vid pri Zatični; Nežka Levstik v Razdrto; Ma- rija Orač v Šmarje na Št. Št. — Začasna učiteljica Marija Triller v Metliki se je službi odpovedala. — Za pomočnice ste vstopile: Marija Orel na dekliški mestni šoli, Marija Krisper pa na dekliški vadnici v Ljubljani. — G. Maks Kos postal je zač. učitelj v Št. Jurju v Sl. Goricah; g. Matevž Lapajne pa pride iz Medane v Kojusko na Goriškem. G. Žvagen iz Ciknice v Idrijo, g. Žerovnik pa v Begunje pri Cirknici.

— Ponarejene dvajsetice: Iz Trsta se „Soči“ piše: Na Ogerskem zasledili so društvo, ki je ponarejalo ogerske desetice in dvajsetice; notranja vrednost tega denarja je prav tako velika kakor ona državnega de- narja; samo tisek okolo grba je nekoliko dru- gačen. To društvo je boje izdalo 100 miljo- nov dvajsetic, katere so ga stale 12 milijonov gol.; torej je društvo profitiralo pri tej kup- čiji 8 milijonov glđ. — Na sled tej kupčiji je neki prišel nek dunajski policijski komisar. Gospodje, ki so to kupčijo delali, slutili so nevarnost in so jo hoteli pobrisati na Turško; pa policija zasačila jih je v Oseku na Slavon- skem ter jih djala pod ključ. Ponarejenih dvajsetic ne pozna nihče, kedor ni nan-je po- sebno opozorjen, a c. kr. denarnice jih ne jemljo. Kaj se vse na Ogerskem ne godi! Morda so pa Ogri potrebovali onih milijonov za revolucijo in vojno proti Ruski, katero so hoteli napovedati na svojo roko.

— Madjarska navdušenost za Tur- ke je dostikrat zelo zmešana. S peštanskega vseučilišča se poroča naslednji zanimivi do-

godek. Nek profesor anatomije je razlagal svojim poslušalcem slog človeške črepinje. Vzevši klinovo kost je rekel: „Glejte gos- podje, ta globina se naziva „sella turcica“ (turško sedlo). Naenkrat se je vnelo tako strašno kričanje „eljen“, da se je marsikte- remu zdelo, da bo stari kostjak odgrnil zas- lono in pogledal, kaj se dela pred njegovim mirnim stanovanjem. Gotovo ne bodo mad- jarski dijaki izmed vseh 240 delov človeškega telesa nobenega tako dobro poznali kakor kli- novo kost s „turškim sedlom“

Eksekutivne dražbe.

16. oktobra: 3. Penko iz Parja, 3. Meršnik iz Smerja, oba v Bistrici. 3. Krašovic iz Kozarš, 3. Frank iz Loža, 3. Šumroda z Vrha, 3. Gerl z Jezera, vsi v Ložu. 3. Fojker iz Loke. 1. Je- ram iz Podjelovega brda, oba v Loki. 2. Keše z Brezove gore, 2. Gunčar iz Loke, oba v Kr- škem. 2. Gustin iz Goriš, v Vipavi. 1. Rundič s Košane, Magajna iz Studenega, Kapel iz Nove Žiže, 1. Žnideršič iz Nadajnega sela, vsi v Postojni. Žmitek iz Starih fužin, v Radolici. 1. Žebič iz Hudenja, v Trebnjem. 1. Hočevár iz Dolen- jega Bernika, v Kranji. 3. Drečnik iz Markova, v Kamniku.

17. oktobra: 3. Koren iz Nadleska, v Ložu. 2. Mihelčič iz Vertač, 1. Bajuk iz Radovice. 1. Fabjančič iz Metlike, vsi v Metliki. 2. Zakrajšek iz Leskovca, 2. Stois iz Celin, oba v Krškem. 2. Jereb iz Petelin, na Brdu. 2. Jesih od sv. Urha, v Litiji. 2. Zaverl iz Gorenje Senice, 2. Grum iz Tomišlja, 2. Klemen iz Vnanje Gorice, 2. Bam- bič iz Sarska, 2. Goršič iz Ponove vasi, 2. Jenko iz Preske, vsi v Ljubljani. 1. Gričar iz Podgore, 1. Ivančič iz Toplic, 1. Cimermančič iz Vinje vasi, 1. Šmale iz Prečine, 1. Klobčar iz Tomažje vasi, vsi v Novem mestu. 1. Erjavec iz Srednje Kanomlje, v Idriji. 1. Net iz Kokrice, v Kranji.

Umrli so:

Od 10. do 12. oktobra: Helena Padar, go- stinja 57 l., za prsno vodenico. Marija Gradišar, zid. o. 3 l., za davico. Karl Wahl, c. kr. stotnik 48 l., za vtriplj. srca. Anton Podlogar, del. o. 5 m., za božjastjo.

Loterijske številke 13. oktobra.

Na Dunaju: 60, 73, 78, 63, 21.
V Gradcu: 22, 35, 23, 83, 26.

Telegrafične denarne cene 15. oktobra.

Papirna renta 63.70 — Srebrna renta 66. — — Zlata renta 74. — — 1860letno državno posojilo 109.60 Bankine akcije 836 — Kreditne akcije 206. — — London 119. — — Srebro 104. — — Ces. kr. cekini 5.65. — 20 frankov 9.50 1/2.

Denarstvene cene 13. oktobra.

Državni fond.		Denar.	Blago
5% avstrijska papirna renta		63.75	63.90
5% renta v srebru		66.25	66.35
4% renta v zlatu (davka prosta)		74.50	74.70
Srečke (lozi) 1854. l.		106.25	106.75
„ „ 1860. l. cel.		109.50	110. —
„ „ 1860. l. petinke		118.50	119. —
Premijski listi 1864. l.		132.25	132.50
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		96.50	97.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%		95. —	96. —
Ogerske po 5%		76.50	76. —
Hrvaške in slavonske po 5%		84. —	84.50
Sedmograške po 5%		74.50	74.50
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		833. —	834. —
Unionske banke		60.75	61.15
Kreditne akcije		206.25	207. —
Nižoavstr. eskomptne družbe		755. —	765. —
Anglo-avstr. banke		90.50	91. —
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 glđ. a. v.		160.75	161.25
Tržaške „ 100 „ k. d.		120. —	121. —
„ „ 50 „ „ „		60. —	61. —
Budenske „ 40 glđ. a. v.		28.75	29.25
Salmove „ 40 „ „ „		39.25	39.75
Palffy-jeve „ 40 „ „ „		26.50	27.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „		29.25	29.50
St. Genois „ 40 „ „ „		30. —	30.50
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „		28.25	29. —
Waldstein-ove „ 40 „ „ „		22.25	22.75
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.69	5.70
Napoleonsd'or		9.50	9.51
Srebro		104.30	104.50

Blaznikovi dediči v Ljubljani.